

Merhaba

gazetesinin her Çarşamba okurlarına armağanıdır.

KADEMİK

Sayfalar

Hazırlayanlar: **M. Ali UZ - Serdar CEYLAN**
maluz@merhabagazetesi.com.tr • srceylan@hotmail.com

Bağlan ama
bağımlı olma

Bağımlılık
aklı ve iradeyi
çalışmaz hale getirir.

Alkol
önlenebilir ölüm ve yaralanmaların
üçüncü temel nedenidir.

YEŞİLAY HAFTASI

Ö Z E L S A Y I S I

-
- akrolein
 - amonyak
 - arsenik
 - aseton
 - azotoksitler
 - benzen
 - bütan
 - ddt
 - formaldehid
 - hidrojen siyanür
 - kadmiyum
 - karbon monoksit
 - katran
 - kurşun
 - metanol
 - naftalin
 - nikotin
 - radon
 - tiner
 - tolüen
 - uçucu aminler

Sigaraya bağlı
nedenlerden dolayı
Her 10 saniyede 1 kişi
hayatını kaybediyor.

KURULUŞUNDAN GÜNÜMÜZE YEŞİLAY CEMİYETİ VE KONYA ŞUBESİ

Yeşilay Derneği'nin kuruluş tarihini de içine alan Mart ayının ilk haftası (1 – 7 Mart arası) ülkemizde Yeşilay Haftası olarak kutlanmaktadır.

Yeşilay, 1920'de İngiliz işgal güçlerinin İstanbul Limanı'na gemilerle getirdiği binlerce kasa alkollü içkiyi gençlerimize bedava dağıtıp onları zehirlemesine, işgale karşı direnişi kırarak özgürlüklerini ve onurlarını ellerinden almak istemelerine karşı alkollü içkilerle mücadele amacıyla **Şeyhülislam Haydarzade İbrahim Efendi'nin**⁽¹⁾ (1863 – 1933) himayesinde **Dr. Mazhar Osman Bey (Usman)**⁽²⁾ (1884-1951), ve Fah-

Prof. Dr. Mazhar Osman Usman (1884-1951)
Yeşilay Cemiyeti Kurucu Başkanı

rettin Kerim Gökay (1900-1987), İsmail Hakkı Baltacıoğlu (1886-1978), Hamdullah Suphi Tanrısever (1885-1966), Velid Ebuzziya (1884-1945), Eşref Ekip Fergan (1882-1971) ve Bediüzzaman Said Nursi (1878-1960), Sultan VI. Mehmed Vahideddin'in⁽³⁾ izniyle 5 Mart 1920 tarihinde İstanbul'da "**Hilal-i Ahdar**" adıyla kurulmuştur. Yeşilay'ın kurulduğu 1 - 7 Mart tarihleri ülkemizde Yeşilay haftası olarak kutlanmaktadır.

"Hilal-i Ahdar" ismi daha sonra "**Yeşil Hilal**" ve "**Yeşilay**" olarak değiştirilmiş, 19 Eylül 1934 tarihinde toplanan Bakanlar Kurulu

(1) Haydarzade İbrahim Efendi (1863 - 1933), Osmanlı Devleti'nin son yıllarında iki kez şeyhülislamlık yapmış, işgal altındaki İstanbul'dan ayrılarak Milli Mücadele'ye katılmış bir Osmanlı din adamıdır. Yeşilay Derneği'nin kurucularındandır.

(2) Ord. Prof. Dr. Mazhar Osman, (1884-1951), ruh ve sinir hastalıkları uzmanı, Türkiye'de ilk modern ruh sağlığı hastanesini kuran Türk hekimidir. 1904 yılında "Askeri Tıbbiye" okulunu, yüzbaşı rütbesiyle bitirerek doktor olan Mazhar Osman, "Gülhane Askeri Hastanesi Akliye Servisi"nde öğretmen yardımcılığına başladı. 1908 yılında Berlin ve Münih'e giderek nöroloji ve psikoloji dallarında uzmanlık eğitimi aldı. Tekrar Gülhane'ye dönen Usman, 1914'te Haseki'deki "Akıl Hastalıkları Müşahedehanesi"nin başhekimliği ve müdürü oldu. Daha sonra Haydarpaşa Askeri Hastanesi akliye ve asabiye mütehassıslığına getirildi. Mazhar Osman, Bakırköy'de bulunan ve terk edilmiş bir kışla olan "Reşadiye Kışlası"nın bulunduğu arazide, 15 Haziran 1927 tarihinde Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ni kurdu. Mazhar Osman, hastanede uzun süre başhekimlik görevinde bulundu. 1933'te İstanbul Üniversitesi Psikiyatri Kliniği'ne Ordinaryüs Profesör olarak atandı. 1941'de başhekimlik görevini bıraktı ve emekliye ayrıldığı 1951'e kadar öğretim üyesi olarak çalışmalarını sürdürdü. Türk Nöro-psikiyatri Cemiyeti'nin yanı sıra; "İçki İle Mücadele Cemiyeti" gibi sağlık derneklerinin kurucusu olan Usman Sinir Hastalıkları (1935-1936, 2 cilt), Keyif Veren Zehirler (1934) gibi çeşitli mesleki eserler yazdı. 1951 yılında vefat etti. Mezarı Zincirlikuyu Mezarlığı'ndadır.

(3) VI. Mehmed Vahideddin (1861-1926). Osmanlı İmparatorluğu'nun 36. ve son sultanı ve 115. İslam halifesidir. Sultan Vahdettin'den sonra Padişahlık kaldırılmış, fakat İslam Halifeliği saltanatı Abdülmecit tarafından devam ettirilmiştir.

tarafından aynı tarih ve 2-1288 sayılı alınan karar ile Yeşilay'a "kamuya yararlı dernek statüsü" verilmiştir.

Yeşilay'ın sembolü, karşıdan bakıldığında iki ucu sağa bakan yeşil bir hilâldir. Yeşilay sembolündeki hilâl, Milli kimliğimizi ve Devletimizin bağımsızlığını temsil eden Türk Bayrağı'ndan alınmıştır. Hilâldeki yeşil renk, huzur ve mutluluğu temsil etmektedir.

Kuruluşundan günümüze bağımlılık türleri arttıkça Yeşilay'ın da tüzüğünde çalışma alanları çeşitlenmiş, alkolden sonra sigara, uyuşturucu, kumar, fuhuş ve yakın tarihte teknoloji bağımlılığı Yeşilay'ın mücadele alanına dahil olmuştur.

Günümüzde Yeşilay Genel Merkezi, İstanbul'da Sepetçiler Kasrı'ndadır.⁽⁴⁾

TÜRKİYE YEŞİLAY DERNEĞİ KONYA ŞUBESİ

Yeşilay Konya Şubesi, 1960'lı yılların başında Konya'nın tanınmış eğitimcilerinden **Ahmet Hamdi Güragaç**⁽⁵⁾ (1908-1963) tarafından önce temsilcilik olarak açıldı. Birkaç yıl sonra da Güragaç'ın vefat etmesiyle şube, kurucu üyeler Yüksel Ulupınar, Mustafa Koşan, Hanefi Aytekin, Şakir Arıtan, Uğur Güragaç, Bekir Sami Kaya, Hasan Hüseyin Alp, Osman Nuri Atçeken ve Mehmet Ali Uz tarafından yeniden kuruldu. Dernek, sırasıyla Şakir Arıtan, Yüksel Ulupınar, Hanefi Aytekin, Av.

Ahmet Hamdi Güragaç (1908-1963)
Yeşilay Derneği Konya Şubesi Kurucu Başkanı

Mehmet Ali Uz ve Sabri Pişkin başkanlığında faaliyetlerini sürdürdü.

İlk dönemlerde sadece içki ve uyuşturucuyla mücadele eden dernek, sonradan Dünya Sağlık Teşkilatı'nın sigarayı da bağımlılık yapan maddeler arasına katmasıyla bu zararlıyı da mücadele kapsamı arasına aldı.

Hem bir sağlık kurumu hem de bir kültür teşkilatı olarak önemli çalışmalara imza atan Yeşilay Konya Şubesi, 01.09.2014 tarihinden itibaren yeni yönetim kurulu ile faaliyetlere devam etmektedir. Şube başkanı; Yrd. Doç. Dr. Hakan Hakkı Taşkapu, Başkan Yardımcısı Dr. Mevlüt Büyükhelvacıgil, şube sekreteri Ahmmet Akkın ve yönetim kurulu üyeleri Yaşar Çalışkan ve Dr. Sabri Keşci'dir.

Yeşilay Derneği Konya Şubesi, özellikle, okullardaki çalışmalarını ile Türkiye'deki en faal şubelerden birisidir.

KAYNAKLAR

Sabri Pişkin, "Türkiye Yeşilay Derneği Konya Şubesi", Konya Ansiklopedisi, C. IX, 2015 Konya.

<http://www.yesilay.org.tr/tr/kurumsal/tarihce> (03.03.2015)

(4) Sepetçiler Kasrı, 1643'te Sultan İbrahim tarafından Bizans döneminden kalma surların üzerine inşa ettirilmiştir. Topkapı Sarayı'nın dış bahçesinde ve kıyı alanlarında yer alan yapılardan bugüne kadar gelebilen tek yapıdır.

(5) Taşkapu Müderrisi Nuzumlalı Mehmet Efendi'nin oğludur. 1963 yılında vefat etmiş, Hacifettah Mezarlığı'na (109 ada, 204 parsel) defnedilmiştir.

Yeşilay Cemiyeti Genel Başkanları

	Adı / Soyadı	Baş. Tarihi	Bit. Tarihi
1	Ord. Prof. Dr. Mazhar Osman UZMAN	05.03.1920	Ocak 1945
2	Ord. Prof. Dr. Fahreddin Kerim GÖKAY	Ocak 1945	22.01.1950
3	Av. Celal Feyyaz GÜRSEL	26.01.1950	17.05.1952
4	Dr. Şükrü Hazım TİNER	17.05.1952	17.09.1955
5	Safiye ELBİ	17.09.1955	26.05.1956
6	Dr. Şükrü Hazım TİNER	26.05.1956	25.01.1960
7	Vecihi DİVİTÇİ	25.01.1960	Kasım 1960
8	Aytekin OZAN	Ağustos 1961	Aralık 1961
9	Fahreddin ZAİM	Aralık 1961	Ocak 1962
10	Aytekin OZAN	Nisan 1962	Kasım 1962
11	Prof. Dr. Abdülkadir KARAHAN	Kasım 1962	17.03.1963
12	Av. Yusuf Ziya İNAN	17.03.1963	27.09.1964
13	Prof. Dr. Ayhan SONGAR	04.10.1964	12.02.1968
14	Av. Kemaleddin NOMER	12.02.1968	29.11.1969
15	Selahaddin KAPTANAĞASI	29.11.1969	27.03.2004
16	Av. Mustafa Necati ÖZFATURA	27.03.2004	13.10.2010
17	Av. Muharrem BALCI	13.10.2010	31.10.2012
18	Prof. Dr. M. İhsan KARAMAN	01.11.2012	

TÜTÜN ÜRÜNLERİNİN HARAMLIĞI

Mükremin
KIZILCA

İslam'ın, son peygamber Hz Muhammed Mustafa (S.A.V.) tarafından tebliğ edilmesinin maksadı şu beş amaca yöneliktir:

- 1-Dini korumak,
- 2- Canı korumak,
- 3- Malı korumak,
- 4- Akli Korumak,
- 5- Nesli korumak

Bunların tamamına, “dinin amaçları” anlamına gelen, “**Ma-kasıdü’Şeria**” denilmektedir. Günlük hayatımızda bu beş ilahi emanetin korunmasının ihlal edilmesine yönelik fiiller dinimizce yasaklanmıştır. Allah'ın emaneti olan bu beş kaleyi yıkmaya yönelik faaliyetler de haramdır. Bu faaliyetler yüce kitabımızda ve sünnet-i seniyye’de ismen geçmiyor olabilir ama bu beş maksadı çöktürmeye dönükse işte haramlık orada tecelli eder.

Bir mecelle kaidesi olarak “**eş-yada asıl olan helal/mubahlıktır**” kuralınca haram olmayan her şeye helal ve mubah denir. Haramların ise ya adları bizzat yasa koyucu tarafından zikredilmiş ya da haramlığın ölçüleri verilmiştir.

Her haramın Kur’an-ı Kerim’de geçmesi şart değildir. Kur’an-ı Kerim’de kiminin adı geçer, kiminin de ilkeleri geçer. Bazı haramları da peygamberi-

miz haram kılmıştır. Mesela evcil eşekleri, yırtıcı hayvan ve kuşları o haram kılmıştır, bunların hiçbirinin adı Kur’an-ı Kerim’de geçmez.

Sadece Allah haram kılar ifadesi de tam doğruyu yansıtmaz, zira tam tersi bir ayet-i kerime vardır ve burada peygamberin de haram helal yapma yetkisi olduğunu anlatıyor:

“Onlar, yanlarındaki Tevrat’ta ve İncil’de yazılı buldukları Resule, o ümmî peygambere uyan kimselerdir. O, onlara iyiliği emreder, onları kötülükten alıkoyar. Onlara iyi ve temiz şeyleri helâl, kötü ve pis şeyleri haram kılar. Üzerlerindeki ağır yükleri ve zincirleri kaldırır. Ona iman edenler, ona saygı gösterenler, ona yardım edenler ve ona indirilen nura (Kur’an’a) uyanlar var ya, işte onlar kurtuluşa erenlerdir.” (A’raf/157)

Kur’an-ı Kerimde hayvanlardan sadece domuz etinin haramlığı geçer, hâlbuki daha haram olan birçok hayvan vardır. Alkolü içkilerden de sadece üzüm şarabının adı geçer hâlbuki onun dışında çok alkollü içecek türleri de haramdır.

Demek ki her haramın bizzat adının kaynaklarımızda geçmesi gerekmiyor, illet denilen haram-

lık sebebi yeterlidir. Bu illet bazen alkol yani sarhoş edicilik gibi müşahhas olurken bazen pislik, zarar, israf gibi daha kapalı şekilde olabiliyor.

Konumuz tütün ürünleri olunca bu ürünlerin asr-ı saadetten 1000 yıl sonra çıktığı malumdur. Buna göre onun haramlığını kitap ve sünnette aramak isim olarak beyhudedir. Tütün ürünlerinin haramlığını illetler ve ilkeler bazında aramamız gerekir.

Dini korumak, canı korumak, malı korumak, akli korumak, nesli korumak gayesiyle tebliğ edilen İslam dini, 78 milyonluk bir ülkede, yılda 100 bin kişinin ölümüne neden olan bir toplumsal afete "helal olsun devam edin" mi demeli? Ki bu rakam asgari bir buçuk milyarlık bir Müslüman nüfusa vurulduğunda yıllık bir milyon yedi yüz bin Müslüman'ın işkenceyle ağır ağır ölümü demektir.

Bunu bir de insani bakımdan ele alarak dünya nüfusuna vurunca varın siz hesap edin.

Sigara içmek haramdır, çünkü kesin olarak sağlığa zararlıdır.

Bu konuda İcma-ı Etibba (doktorların tütün ürünlerinin

zararında görüş birliği) kesin olarak oluşmuştur. Bunun için harcanan para israftır. Ayrıca nafaka yükümlülüğünü ihlal etmektedir. Bu gerçeklerden hareketle günümüz İslam bilginlerinin kahir ekseriyeti sigaraya haram demektedirler.

Sadece sigara da değil daha pek çok konuda kitap ve sünnette açık ifade bulunmaz olabilir. Bunun yerine dinimiz kendisine ve çevresine zarar vermemek gibi çok net ilkeler koymuştur. Mesela sigaranın haramlığı için kesin olarak sağlığa zararlı olduğundan hareket etmek lazımdır.

İslam hem ruh hem de beden sağlığına büyük önem atfederek: **"Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın"** (Bakara 195) **"ne doğrudan zarar verme ve ne de zarara zararlar karşılık verme vardır"** (İbn Mace Ahkâm/17) gibi kitap ve sünnette naslar varid olmuştur.

Bir önemli nokta da kitap ve sünnette iyi-çirkin ve temiz-pis kavramlarıyla eşya ayırt edilerek iyi ile temiz karşıtı haram kılınmış üstelik pis olanların cehennemde üst üste yığılacağı vurgulanmıştır:

"Allah, pis olanı temiz olanlardan ayırarak ve pis olanları birbiri üzerine yığıp hepsini bir araya toplayacak ve cehenneme atacaktır. İşte onlar, hüsrana uğrayanlar onlardır!" (Enfal/37)

"...Onlara iyi ve temiz şeyleri helâl, kötü ve pis şeyleri haram kılar..." (A'raf/157)

"Bu gün size temiz ve hoş şeyler helâl kılındı..." (Maidе/5)

DÖRDÜNCÜ MURAT VE SİĞARA YASAĞI

Mükremin KIZILCA

Osmanlı Devleti'nde siğara ile mücadele deyince akla hemen IV. Murat⁽¹⁾ (1612-1640) gelir. Anarşist ve zorbaları ortadan kaldırmasıyla Osmanlı İmparatorluğunun kaderinde çok önemli bir rol oynayan ve "Bağdat Fatihî" namıyla tarihe geçen Osmanlı padişahıdır. 1612 yılında doğdu. Babası I. Ahmet'tir. 11 yaşında tahta çıktı. 21 yaşında iken, anarşi ve zorbalığın hüküm sürdüğü bir dönemde imparatorluğun idaresini eline aldı. Çok şiddetli önlemlerle devletin düzenini sağladı. Revan seferi ile Tebriz'i aldı. İkinci büyük seferinde ise Bağdat'ı fethetti. IV. Murat 1640 yılında, 28 yaşında vefat etti.

Osmanlı tahtının on yedinci padişahı olan IV. Murat, 16 yıl 4 ay 8 gün saltanat sürmüştü. Bu müddetin büyük bir kısmı anası Mahpeyker Kösem Sultan'ın idaresi altında geçmiş bulunduğundan hakikî saltanat süresi 7 yıl, 9 ay 21 günden ibarettir. Ve

bu kısa süre ise Osmanlı tarihinin en renkli olayları ile doludur. Zorbaların tahakkümü altında geçen annesinin tahta niyabeti yıllarından sonra yeniçerilerin Sadrazam Hâfız Ahmet Paşayı gözleri önünde parçalamaları ve ihtilâlin baş teşvikçisi Damat Topal Recep Paşayı sadarete getirmeleri IV. Murat'ın sabrını taşıran son damla olmuştu. Ablasının kocası olan

Sultan IV. Murat Han (1612-1640)

Merhaba
Akademik Sayfalar

(1) IV. Murat Han, 17. Osmanlı padişahı ve 96. İslam halifesidir. 1623 ile 1640 yılları arasında hüküm sürdü. Revan (Erivan) ve Bağdat fatihidir. IV. Murat İstanbul'da, Sultan I. Ahmed'in ve Kösem Sultan'ın oğlu olarak dünyaya geldi. Ağabeyi Genç Osman'ın Yedikule zindanlarında bir grup isyancı Yeniçeri tarafından öldürülmesi üzerine amcası I. Mustafa tahta geçmişti. I. Mustafa, tahttan indirilmiş, yerine yeğeni olan IV. Murat 11 yaşındayken padişah olmuştur.

Topal Recep Paşa, sırtını zorba yeniçerilere dayadıktan sonra koskoca imparatorluğu çiftlik gibi idare etmeye başlamıştı.

O kadar ki, IV. Murat'a "*Pa-dişâhım abdest alıp öyle dışarı çıkın*" diye tehditlerde bulunacak kadar işi ileri götürmüştü. IV. Murat, eniştesinin sadaretinin üçüncü ayı dolmadan ilk çıkışını yapmak zorunda kaldı. Mağrur Sadrazama: "*Gel beri Topal zorba başı*" diye hitap ettiği anda Recep Paşa onun bakışlarında bir fevkalâdelik olduğunu anlamış ve "*Hâşâ padişahım*" diye inkâra kalkışacak olmuştu.

IV. Murat "Bre kâfir abdest al!" diye kükrediği anda ise sonunun geldiğini anlamıştı. Nitekim padişah arkasındaki zülflü baltacılar dönüp "Tez başın vurun şu hainin" dediği anda ilmik, Topal Recep Paşa'nın boğazına geçirilmiş ve oracıkta boğulmuştu.

Bu çıkışı ile idareyi fiilen eline alan IV. Murat, büyük bir zorba avına girişti. Bazı tarihlere göre, memleketteki düzeni sağlamak için 50 bin kelle vurdu, fakat sonuçta asayiş sağlanmayı başardı.

Benzersiz derecede kuvvetli bir bünyeye sahip olan ve memlekette nifak tohumlarının kahvehane gibi umumî yerlerde atıldığına kanaat getiren IV. Murat, şehirdeki bütün kahvehaneleri kapattığı gibi toplantıları da yasaklamıştı. Bunun sebebi ilginçtir. 1633 yılına gelindiğinde İstanbul'un birçok yerinde kahvehane ve sokaklarda

fazlaca sigara tüketilir ve gayri meşru pis işler yapılır olmuştu. 1633 te İstanbul'da tütün kullanımından çıkan büyük bir yangın sonucu binlerce ev yanmıştı. IV. Murat derhal olayın soruşturulmasını emretmiştir. Soruşturma sonunda yangının sigaradan çıktığı anlaşılmıştır. Bunun üzerine IV. Murat sigara içilmesini yasaklamış ve bu yasağın uygulanmasını sert tedbirler alarak sağlamıştır.

Yaklaşık yirmi bin evin yanmasına sebep olan yangının tütün yüzünden çıktığı söylendi. Yangında yeniçeri, sipahi ve halkın dikkatsizlik ve ilgisizliğini gören Sultan Murat Han, hepsini top yekûn terbiye etmek maksadıyla, yangın sebebiyle halkın dedikodu merkezi hâline gelen, daha çok zorbarlar tarafından açılıp işletilen, bir de halktan çok zorba taifesinin tütün içip dedikodu yaparak vakit geçirdikleri kahvehaneleri kapattı. Zamanın âlimleri, bu yasağın üzerine; Padişah'ın yasakladığı bir şeyi yapmanın caiz olmayacağına dair fetva vererek halkı uyardılar. Tütün yasağını ve büyük İstanbul yangınına bahane eden Sultan IV. Murat Han, zorbarları tamamen ortadan kaldırıp kötülüklerini yok etti. Zorbaların meyhanelerini yıktırdı. İçkiyi yasakladı ve yasağın tatbikini bizzat kendisi takip etti.

Sultan IV. Murat Han'ın 1631 tarihli Trabzon Şer'iyye Sicili'nde kayda geçen "duhanın men'ine varid olan emr-i şerif-

dir” (tütünü yasaklayan emir) başlıklı fermanı bu konuda büyük öneme haizdir.

Bu ferman ile şu hususları tespit ediyoruz:

1- Bundan önce de tütün yasasını havi fermanlar yayınlanmıştır. Ancak bu ferman başta uygulayıcılar olmak üzere her kesime daha şiddetli yaptırımlar içermektedir.

2- Bu ferman Batum Eyaleti ve Trabzon Sancağı'nda bulunan tüm yetkililere hitaben yazılmıştır.

3- Birkaç seneden beri çıktığı anlatılan tütünün herkesi işinden gücünden ettiği, tembelleştirdiği ve görülmemiş azgınlık ve bozgunculuklara sebep olduğu vurgulanmaktadır.

4- 1631 tarihi itibariyle tüm köy ve kasabalarda tütün ekmek, dikmek, almak, satmak, içmek, kullanmak, bulundurmak ve bunları yapanlara göz yummak kesinlikle yasaklanmıştır.

5- Tüm Osmanlı ülkelerinde ve eyaletlerinde askeri erkân ve eratin ve başka her fert vatan- daşın tütünü ekme, dikmek, almak, satmak, içmek, kullanmak, bulundurmak ve bunları yapanlara göz yummak gibi fiilleri yapmalarına asla razı olmayacağı ve en ağır cezalara çarptırılacakları teyit edilmektedir.

6- Bu konuda yetkililerin kimseye kesinlikle özel muamele yapmamasını tembihlemekte ve tütün ekme reayayı ve ekilmeyen tarlaları gereksiz ra-

hatsız etmemeleri konusunda uyarmaktadır.

7- Padişah IV. Murat bu tavizsiz ve tehditlerle dolu fermanında gayet ahlaki bir noktayı da açıklığa kavuşturuyor ve diyor ki: tarlalarda topladığınız tütün yapraklarını yaktırmayınız devlet hazinesine gelir getirecek bir tarzda değerlendiriniz. Bu değerlendirmenin Venedikli tüccarlara satılarak ihraç şeklinde olduğu bilinmektedir.

8- Padişah fermanının son kısmında Müslümanların Allah (c.c.) ve peygamberden (s. a. v) sonra üçüncü itaat mercileri olan ülü'l-emre de itaati emreden ayet-i kerimeyi anmaktadır:

“Ey iman edenler! Allah’a itaat edin. Peygamber’e itaat edin ve sizden olan ulu’l-emre (idarecilere)de itaat edin. Herhangi bir hususta anlaşmazlığa düştüğünüz takdirde, Allah’a ve ahiret gününe gerçekten inanıyorsanız, onu Allah ve Resûlüne arz edin. Bu, daha iyidir, sonuç bakımından da daha güzeldir.” (Nisa/59)

İslam’ın insanlığa getirdiği en güzel şeylerden birisi de emir sahiplerine itaattir aksi halde yeryüzünün altı hayat bakımından üstünden daha iyi hale gelirdi.

Bu gün tütün ürünleri üzerine konulan yasaklar ve kısıtlamalar o gün Sultan IV Murat’ın ne kadar haklı olduğunu da ortaya koymaktadır.

“DUHANIN MEN'İNE VARİD OLAN EMR-İ ŞERİFDİR”

(TÜTÜNÜ YASAKLAYAN EMİR)

Düstur-ı mükerrem müşir-i müfaham nizamü'l-alem müdebbiru ümuri'l-cumhuri bil fikri's-sakibi mütem-mimü mehammi'l-enami bi'l-re'yi's-saibi mühemmidü bünyâ-ni'd-devleti ve'l-ikbali müşeyyidü erkâni'l-izzeti ve'l-iclahi el-muh-tassûne bi-sunufi avatifi'l-meli-ki'l-a'la Batum eyaletine muta-sarrıf olan vezirim Ömer Paşa edamallahü Teâlâ iclalehü ve me-fahiru'l-kuzati ve'l-hukkam mead-inü'l-fazli vel kalam Trabzon kadısı ve eyalet-i mezburede vaki olan kadılar zide fazlühüm tevki-i refi-i hümayunum vasıl olıcak malum ola ki bundan akdem de-faatla evamir-i şerifem gönderi-lüp birkaç seneden beru zuhur eden dühan nası kar ve kesbin-den ta'til idüp nice ihrak ve enva-ı fesadâta müeddi olup def'i ve

izalesi mehamm-i umurumuzdan olmağla muhkem tembih ve tekid olunup min ba'd bir ferd dühan yaprağı ziraat ve haraset ve bey ve şira ve isti'mal etmeye-ler deyu fermanım olmuş iken kazanızın adem-i tekayyüdü mü-başirinin ihmal ve tama'ları se-bebiyle geru liva-i mezburede vaki kasabât ve kurada dühan yaprağı ziraat ve bey ve şira ve istimal olunduğu mesmu-ı hüma-yunum olmağın bu babda ziyade ... olmuş ... imdi bu babda mu-kaddemen gönderilen evamir-i şerifem ala ma kâne mukarrer-dür bir yerde dühan yaprağı ekil-meyüb dikilmeyüb ve içilmeyüp ve bey ve şira olunduğuna kat'a rıza-yı hümayunum yoktur bu defa memalik-i mahruseden dühan isti'mali bilkülliyye men ve ref olunmak babında ferman-ı

بسم الله

وفاك منقذ وارادك

الشرع

تمتور كل منقذ نف الام صدر اور اور اور بانكر انا شية منقذ با ...
د فانه منقذ اركاة العارة والاعلام المنقذ المنقذ عرافه الملك الا ...
روا انقذ اعلامه وناظر العفة وانقذ عارة الفقير والاعلام ...
ناضار منقذ انقذ انقذ انقذ انقذ انقذ انقذ انقذ انقذ انقذ ...
برو انقذ انقذ انقذ انقذ انقذ انقذ انقذ انقذ انقذ ...

âlişanım sadır olmuştur buyurdum ki

Vusul buldukda bu babda mukaddemen ve halen sadır olan ferman-ı celilü'l-kadrim mucibince amel idüb dahi husus-ı mezburda her birinizin gereği gibi liva-i mezburda vaki kasabat ve kurada ve mecma-i nas olan mahallerde muhkem tembih ve nida ettüresiz ki bir ferd dühan yaprağı ziraat ve haraset ve bey ve şira ve isti'mal etmeyeler ve ettürmeyüp dühanın vücudu nâ bud nâ peydâ olmağa sa'y ikdam eyleyesiz memalik-i mahrusemde eğer asakir taifesi ve eğer gayride bir ferdi duhan istimal eylediklerine kat'a rıza-yı şerifim yoktur "Etiulllahe ve etiu'r-rasule ve üli'l-emri minküm" fahva-yı şerifi amme-i nasa varid ve şamilidir. Bundan sonra itaat-ı emri şerif etmeyenlerin şer' ve kanun üzere cezalarını virüp emri şerifim icrasında dikkat ve ihtimam eyleyesiz ba'de't-tembih bir ferdin tarlasında ve bağ ve bağçesinde ve gayri yerlerinde dühan ziraat olunmuş bulunursa ol makule dühan ekilmiş bulunan yer-

leri mîrî için girifte eylemeyüp fûruht oluna ve bu babda bir ferd himaye ve siyane olunmayup sadır olan emri şerifimin icrasına bezl-i makdur ve sa'y-i nâ mahsur eyleyesiz ve sen ki bu emri şerifimle varan mübâriş şöyle ki emri şerifimi icra ettirmeyüp ... ve celb-i sa'y ile ihmâl ve müsamaha idüp bundan sonra yine liva-yı mezburda duhan ziraat ve istimal olunduğu i'lâm oluna işbu siyâset ile saire mucib-i ibret için muhkem ... bilmiş ola amma bu bahaneyle duhan ekilmeyen yerlere dahl ve tecavüzden ziyade ihtiraz eyleyesiz şöyle ki ...taht-ı hükümetinizde duhan yaprağı ziraat ve bey' ve şira olunmaya ve sen ki müşaruni-leyh vezirimsiz ... ve siz ki kadı-larsız her biriniz azlile ve nefyile ıkabınız mukarrerdür ana göre ibret ve intibah üzere olub sair emri şerifime kıyas eylemeyesiz şöyle bilesiz alamet-i şerife itimat kılāsız tahriran fi gurreti ... sene erbain ve elf"

(Sultan IV. Murad (1631), Trabzon Şer'iyye Sicilleri, İMG 2544)

SİGARANIN İÇİNDEKİ ZEHİRLER

“Sigara dumanının çoğu toksik, karsinojenik ve mutajenik olduğu bilinen 4.000’den fazla kimyasal madde içerdiğini biliyoruz. Sigara içicileri nikotin bağımlılığı nedeniyle sigara içme arzusu duyar, ancak zararın büyük kısmı yanan tütünden çıkan katran ve gazlardaki bu diğer kimyasal maddelerden kaynaklanır. Bazı maddeler aşağıda sıralanmıştır:

Amonyak: Temizlik malzemelerinde bulunur.

Angelica root extract: Kanse-re yol açar.

Aseton: Oje temizleyicisi olarak kullanılır.

Arsenik: Zehir olarak kullanılır.

Asetik Asit: Asit etkisi gösterir.

Benzen: Boya ve kauçuk maddelerin yapımında kullanılır.

Bütan: Hafif sıvılarda bulunan zehirli bir gazdır.

Fenol: Dezenfektan olarak kullanılır.

Karbonmonoksit: Zehirli gazdır.

Kadmiyum: Pil yapımında kullanılır.

Siyanür: Öldürücü zehirdir.

DDT: Yasaklanmış bir böcek zehridir.

Ethyl Furoate: Öldürücü bir maddedir.

Kurşun: Yüksek miktarda alınrsa zehirlidir.

Formaldehid: Kimyasal maddedir. Kadavra koruyucudur.

Methoprene: Zehirli bir maddedir. Böcek zehiri olarak kullanılır.

Megastigmatienone: Kimyasal bir maddedir.

Metanol: Roket yakıtı olarak kullanılır.

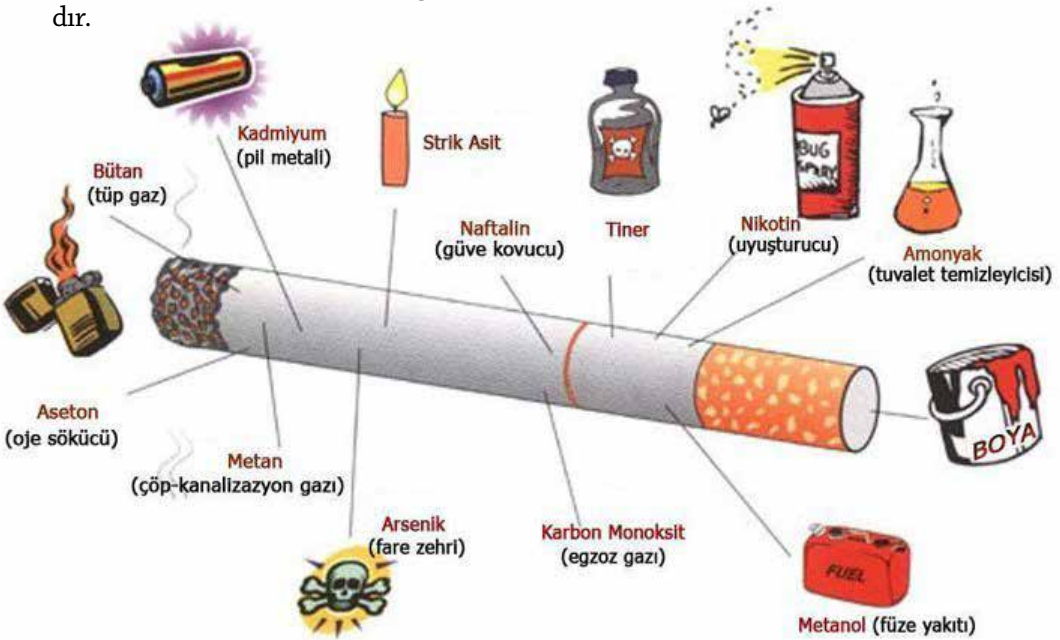
Maltitol: Diyabetik tatlandırıcıdır.

Naftalin: Zehirli maddedir. Güve ilacı olarak kullanılır.

Metil isocyanate: Zehirli bir maddedir. Hindistanda 2000 kişinin ölümüne neden olmuştur.

Polonyum: Kanser yapıcı radyoaktif bir maddedir.

Toluene: Endüstriyel çözücüdür.”

SİGARAYI BIRAKMAK İÇİN UZMANLARIN TAVSİYELERİ

“1. Sağlık Bakanlığı’na bağlı Sigarayı Bıraktırma Poliklinikleri ve Sosyal Güvenlik Kurumu’ndan destek alın- sigarayı bırakırken yalnız değilsiniz

Sigarayı bırakmak pek çok sebepten çok zor gelebilir. Bazen sadece “sigarayı bıraktım” demek yetmez. Başka nedenler de sigarayı hayatınızdan çıkarmanızı güçleştirir.

Kimi zaman da dumansız bir hayat için sadece istekli olmanız yeterli olmayabilir.

Bu konuda bilgili bir kişiden destek almak ve ilaç tedavilerinden birisiyle sigarayı bırakma olasılığınız artıyor.

Sigara bırakma ilaç tedavisi yöntemleri:

Nikotin bandı, nikotin sakızı, nikotin burun spreyi, nikotin inhaler (soluk alma cihazı), bupropion, varenicline tedavisi olarak sayılabilir. Bu tedavilerin her birinin yan etkileri olduğu unutulmamalı ve bir hekime danışılmadan kullanılmamalıdır.

2. Sigarayı bırakma gerekçeleriniz neler? Bir kağıda yazıp buzdolabının üzerine, arabanızın camına ya da sık baktığınız bir yere yapıştırın.

Yaşınızın ya da ne kadar süredir sigara kullandığının bir önemi

yok, sigarayı bırakır bırakmaz kendinizi çok daha iyi hissedeceksiniz. Hatta sigarayı bırakmanın faydalarını neredeyse hemen hissetmeye başlayacaksınız.

Kalbinizin vücudunuza çok daha kolay şekilde daha fazla kan pompalamaya başlaması çok sürmeyecek. Bu, daha fazla oksijen demek.

Sigarayı bırakınca bedeniniz size teşekkür edecek. Nefes alışverişinizin daha da iyileştiğini, daha az nezle ve gribe yakalandığınızı ve çok daha rahat egzersiz yapabildiğinizi fark edeceksiniz.

3. Sigara içmediğiniz zamanları hatırlayın.

Sigara içmemek için ne yapıyorsunuz? Kendi deneyimlerinizden faydalanmaya çalışın.

4. Satın almadığınız sigaraların parasıyla hoşunuza giden bir şeyler yapın, ya da kendinize hediyeler alın.

Her gün içtiğiniz sigaraların aylık toplam maliyetini hiç hesapladınız mı? Ne kadar tasarruf ettiğinizi görünce şaşıracaksınız.

Şöyle düşünün, günde **20** sigara içiyorsanız, bu yılda **7300** sigara eder.

Demek ki en ucuz sigara markasını kullansanız dahi her yıl **2190** Türk Lirasını sigaraya harcıyorsunuz.

Bu para güzel bir yaz tatiline harcanabilir.

5. Sigarayı bırakırsanız bu dört maddeyi aklınızda tutmaya çalışın.

Sigara içme eylemini aklınıza geldikçe erteleyin, bol su için, kendinizi oyalayın ve derin nefes alın.”

ZARARLI ALIŞKANLIKLARDAN KORUNMA

“Adı ne olursa olsun, insanın ruh ve beden sağlığına zarar veren her alışkanlık zararlıdır. İnsanları zararlı alışkanlıklara yönlendiren sebepleri üç grupta toplamak mümkündür:

1-Olumsuz çevreyle (özellikle arkadaş çevresiyle) ilgili sebepler.

2- Merak, özentî, taklit duygularıyla ilgili sebepler,

3-Mutsuzluk sebepleri.

İnsanı etkileyen başlıca çevreler; aile, okul, arkadaş, üniversite, medya, sanat ve iş çevresidir. Günümüzde insanları en çok etkileyen çevre medyadır. İnsanlar, özellikle çocuklar ve gençler gördüklerini taklit eder, öğrendiklerini yapar, öyle ise, insanlara gösterilenler ve öğretilenler öyle olmalıdır ki, bunlar taklit edilip yapıldıkları zaman, insanlar yasalara ve genel ahlakâ aykırı hiçbir şey yapmamış ve hiçbir zararlı alışkanlık edinmemiş olsunlar. Basın ahlakî; yazılı, sesli ve görüntülü bütün yayınların, toplum huzurunu ve genel ahlakî koruyarak yapılmasıdır. İnsanın sağlıklı, başarılı ve mutlu olabilmesi için beden ve ruh sağlığının her türlü zararlı şeylerden korunması lâzımdır. İnsanın ruh ve beden sağlığını bozan şeylerin başında zararlı alışkanlıklar gelir. Başlıca zararlı alışkanlıklar; sigara, alkol, uyuşturucu ve kumar bağımlılığıdır.

SİGARANIN ZARARLARI

Sigarada 4000 çeşit zehirli madde vardır. 1991 yılında ülkemizde sigara yüzünden ölenlerin sayısı 200 bindir. Bunun 160 bini sigara tiryâkisi; 40 bini ise bebekler ve küçük çocuklar (duman altı olanlar) dır. Gırtlak ve beyin kanserinin %99'u, beyin kanamalarının %85'i, damar tıkanıklıklarının %90'ı, akciğer kanserlerinin %90'ı sigara kaynaklıdır. Sigara içenlerin vücuduna %15 ila %33 oranında daha az oksijen girmektedir. (Kapalı

bir odada içilen bir tek sigaranın dumanı iki aylık bir bebeğin ölümüne neden olmuştur.) 100 tiryakiden 50'si sigara yüzünden ölmektedir. Sigara sağlığın olduğu kadar cilt güzelliğinin de düşmanıdır. Anne adayları sigara içerse, çocuğu; %80 erken veya ölü, %65 özürülü (alkolde %100), %20 normal sürede, fakat normalden küçük doğar.

ALKOLÜN ZARARLARI

İnsanın bir santimetreküp kanında bir miligram alkol bulunması, alkol zehirlenmesinin bütün belirtileri için yeterlidir. Alkol ilaç olmadığı gibi, alkollü içkiler iştah açıcı da değildir. Bilakis zamanla mide rahatsızlıklarına, iştahsızlıklara ve sindirim bozukluklarına, iştahsızlıklara ve sindirim bozukluklarına sebep olur. Alkolün nihâi zararı akıl hastalıkları, felçler, kalp, karaciğer, böbrek ve damar hastalıkları, özürülü çocukları ve ölüm şeklindedir. Alkolizmin tuzağı biradır. İstatistiklere göre, alkoliklerin %80'i alkollü içki alışkanlığına bira ile başlamışlardır.

Cinayetlerin	% 5'i,
Boşanmaların	% 80'i,
Irza tecâvüzlerin	% 50'si,
Trafik kazalarının	% 70'i,
Aile içi şiddetin	% 70'i,
Görevini terk edenlerin	% 60'ı, alkol yüzündendir.

İntihar olaylarında alkolün etkisi, içmeyenlere oranla 58 kat fazladır. Alkol beyni % 17 oranında küçültmekte, bunun sonucu çocuklara da aynen intikal etmektedir. Bu etki kadında (annede) 2 katı fazladır. Alkol bağımlısı tedaviye muhtaçtır. Alkolizmin tedavisi çok zor, tedavi şartlarına uyulmadığı takdirde imkânsızdır. İstatistikler, tedaviden sonra 2 yıl alkol kullanmama ihtimalinin % 5 ilâ % 10 olduğunu göstermektedir. Yegâne kurtuluş, hiç başlamamaktır.

UYUŞTURUCU FELÂKETİ

Uyuşturucu maddeler, beyin ve akıl sağlığının en büyük düşmanıdır. Başlıca etkileri; delilik, erken bunama, şuur ve hafıza kaybı, sayıklama, hayâl görme, korku, evham, zaman ve mekân algılamasında bozukluk, iktidarsızlık, kangren, kan pıhtılaşması, kalp hastalığı, karaciğer ve böbreklerde iltihap ve tıkanma, depresyon, ölüm isteği, nefes darlığı, öksürük, boğulma hissi, solunum felçleri, intihar ve ölümdür. Orta derecede kuvvetli bir gram uyuşturucu bir milyon beyin hücrelerini öldürmektedir. Uyuşturucuyu bir veya iki defa kullanmak bağımlılık yapar. Uyuşturucunun, girdiği aileyi yıkmaması düşünülemez.

UYUŞTURUCU BAĞIMLILIĞININ BELİRTİLERİ

Cilt üzerinde mor ve siyah iğne izleri, damarlar üzerinde iltihaplanma, sinirlilik hali, ahlâksızlık ve suç fiillerine yönelme, bakışlarında donukluk, uyuşukluk ve uykululuk hali, yalnızlıktan hoşlanma, uyuşturucu için kullanılan âletlerin yanında olması, uyuşturucu kullanma zamanının yaklaştığında gözlerin sulanması, burnunun akması, kaşıntı, esneme ve gözbebeklerinin büyümesi. Uyuşturucu bağımlıları, tıbbî tedaviye ve rehabilitasyona muhtaç olan hastalardır. Uyuşturucu kullanımı ne kadar erken fark edilirse, bağımlılığın kurtulma ümidi o kadar artar, aksi halde sonu ölümdür.

KUMAR ÂFETİ

Bilim adamlarının kumar oynayanlar üzerinde yaptıkları araştırmalar, “noradrenalin” hormonunun kumarbazlarda noksan seviyede bulunduğunu göstermiştir. Bu hormon, heyecan hallerinde artarak kalp atışlarını hızlandırır. Heyecan hâli geçtikten sonra hormon normal seviyeye iner ve kalp atışları da normalleşir. Kumar heyecanı ile artan bu hormon, kumar heyecanından sonra düşmeye başlar, fakat normal seviyede kalmaz, bu seviyenin altına düşer. İşte “noradrenalin” hormonunun kumar oynayanlar-

da noksan seviyede bulunması, kumar bağımlılığının biyolojik sebebidir. Bu sebepten kumarbaz, kumar oynamadan duramaz. Bütün varlığını kumar da kaybeden kumar oynamak için istediği parayı bulmak uğruna ahlâkî veya âdî suçlar işleyebilir.

BAĞIMLILIĞIN TEDAVİSİ

Sigara bağımlısı, sigarayı kendi iradesi ile bırakmıyorsa, sigara da dâhil, alkol, uyuşturucu ve kumar bağımlılığının klinik tedavisi esastır. Tedavi esnasında ve tedaviden sonra bağımlıya bütün aile fertleri tarafından tam bir ilgi, sevgi ve şefkat gösterilmeli ve hangi nedenle olursa olsun, hiçbir zaman bağımlılık ortamına girmemesine dikkat etmelidir.

KORUNMA YOLU

Bütün insanlar, özellikle çocuklar ve gençler, sevgiye, ilgiye ve şefkate muhtaçtır. İnsan, doğumundan ölüme kadar eğitime muhtaç bir varlıktır. O, nasıl bir çevrede yetişirse, ona göre bir eğitim alır ve yönlendirilir. Aile, okul, arkadaş ve iş çevreleri ile medya, insanı, özellikle çocukları ve gençleri yönlendiren ve eğitiminde rol oynayan çevrelerdir. İnsan, her zaman çevresinde iyi örnekler görmeye, bunlarla teşvik edilmeye, kötü örneklerden ise uzak tutularak korunmaya muhtaçtır. Çocuğa çevre şartlarını o şekilde hazırlamalıdır ki, onun davranışını karşısında ona söyleyeceğimiz söz; “Sakın yapma” yerine, “Aferin!” olsun. Sokak çocuklarının hepsinin sokak çocuğu oluşlarının, tiner ve balı koklamalarının nedeni, suçlu çocukların tamamına yakınının suç işlemelerinin sebebi, yetişkin suçluların büyük çoğunluğunun suçlu olmalarının nedeni, çocukluk ve gençlik yıllarında sevgiden, ilgiden ve şefkatten mahrum kalmaları ve bozuk kişiler ve bozuk çevreler tarafından yönlendirilmeleridir. Çocukların ve gençlerin zararlı alışkanlıklardan korunmaları için sevgiden, ilgiden ve şefkatten mahrum kalmamaları ve olumlu kişilik sahibi olmaları gerekir.”